

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

9 juni 2005

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET

– van de heer Ludwig Caluwé, de dames Patricia Ceysens en Caroline Gennez en de heren Herman Lauwers, Jos Stassen en Kris Van Dijck –

houdende wijziging van het bijzonder decreet van 6 juli 2001 houdende regeling van het recht om verzoekschriften bij het Vlaams Parlement in te dienen

VERSLAG

namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetsevaluatie uitgebracht door mevrouw Joke Schauvliege

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Norbert De Batselier.

Vaste leden:

de dames Katleen Martens, An Michiels, de heren Wim Van Dijk, Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers;

de heren Hubert Brouns, Johan Sauwens, mevrouw Joke Schauvliege, de heer Jan Verfaillie;

de heer Marnic De Meulemeester, mevrouw Marleen Vanderpoorten, de heer Francis Vermeiren;

de heren Norbert De Batselier, Jacky Maes, Dany Vandenbossche.

Plaatsvervangers:

de heer Thieu Boutsen, mevrouw Marie-Rose Morel, de heren Luk Van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire, mevrouw Gerda Van Steenberge;

mevrouw Cathy Berx, de heren Ludwig Caluwé, Stefaan De Clerck, Luc Van den Brande;

de heer Sven Gatz, mevrouw Vera Van der Borgh, de heer Paul Wille;

de heren Patrick Janssens, Herman Lauwers, Marcel Logist.

Toegevoegde leden:

de heer Jos Stassen;

de heer Jan Peumans;

de heer Christian Van Eyken.

Zie:

299 (2004-2005)

– Nr. 1: Voorstel van bijzonder decreet

INHOUD

	Blz.
I. Inleidende uiteenzetting door de heer Ludwig Caluwé	4
II. Bespreking	4
III. Stemmingen	7

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetsevaluatie besprak op 7 juni 2005 het voorstel van bijzonder decreet houdende wijziging van het bijzonder decreet van 6 juli 2001 houdende regeling van het recht om verzoekschriften bij het Vlaams Parlement in te dienen. Tegelijk met dit voorstel van bijzonder decreet werd een voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet van 6 juli 2001 houdende regeling van het recht om verzoekschriften bij het Vlaams Parlement in te dienen, besproken (*Parl. St.* VI. Parl., 2004-05, nr. 300/1).

I. Inleidende uiteenzetting door de heer ludwig caluwé

De heer Caluwé verklaart dat de beide voorliggende voorstellen van decreet voortvloeien uit een evaluatie van de werking van de verzoekschriftenprocedure sinds 2001. Na enkele jaren ervaring met die procedure zijn er redenen tot verfijning van de procedure. Hiervoor zijn er ook reglementswijzigingen nodig, die in de Commissie voor Reglement en Samenwerking zullen worden besproken.

Een eerste verfijning is dat het recht op antwoord op een verzoekschrift enkel nog gegarandeerd wordt aan verzoekers die natuurlijke personen zijn. Met betrekking tot 'verzoekschriften' van gestelde lichamen (vaak in de vorm van moties van gemeente- en provincieraden) was immers de gewoonte gegroeid die niet via de verzoekschriftenprocedure te behandelen, maar ze ter inzage te leggen van de volksvertegenwoordigers die dan de mogelijkheid hadden op basis van die moties een initiatief te nemen. Dat parlementaire gebruik wordt nu geformaliseerd.

Een tweede wijziging is dat de manier waarop er door het parlement op een verzoekschrift kan worden geantwoord, verfijnd en gedifferentieerd wordt. Sommige verzoekschriften geven louter een mening weer, maar houden geen echt verzoek in de zin van een beleidsvoorstel in. Sommige verzoekschriften zijn kennelijk niet ernstig bedoeld of houden een beledigend taalgebruik in. Dergelijke brieven zouden niet langer als verzoekschrift worden gekwalificeerd.

Wanneer het verzoekschrift concrete vragen bevat die door andere instanties beter kunnen worden

beantwoord, wordt de mogelijkheid gecreëerd om die ter beantwoording door te sturen. Wanneer het verzoekschrift betrekking heeft op een aangelegenheid die recent nog in het parlement werd behandeld, kan het parlement ter beantwoording van het verzoekschrift daarnaar verwijzen, zonder de discussie opnieuw te moeten voeren.

II. Bespreking

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* merkt op dat het voorstel van reglementswijziging hier niet op de agenda staat, maar dat het wel onontbeerlijk is om de voorliggende wijzigingen te duiden en te interpreteren.

De spreker stelt dat er inzake de verzoekschriftenprocedure in het Vlaams Parlement baanbrekend werk werd verricht, een eerste keer in 1998 en een tweede keer, na een evaluatie, in 2001. Zij was nauw betrokken bij de totstandkoming van die regelgeving en wenst via deze tussenkomst haar betrokkenheid bij het onderwerp van de verzoekschriften nogmaals te benadrukken.

Het petitieright is in de Grondwet opgenomen in artikel 28. De verschillende openbare overheden kunnen dat recht moduleren, zonder het echter te beperken. De verzoekschriftenprocedure in het Vlaams Parlement werd in 1998 uitgewerkt op basis van een voorstel van decreet.

Volgens de toelichting bij het decreet van 14 juli 1998 houdende regeling van de bij het Vlaams Parlement ingediende verzoekschriften moest het petitieright minstens de functies vervullen van informatievoorziening, het geven van maximale inspraak en het verzekeren van een informele rechtsbescherming. Voor 1998 was de procedure te eenzijdig, zonder contact tussen de petitionaris en de commissie, het petitieright werd niet op een tegensprekelijke manier uitgeoefend, en er was geen recht van antwoord voorzien.

Voor 1998 was er ook nergens voorzien in de omvorming van het petitieright tot een variant van het initiatiefrecht. Met dit laatste wordt de mogelijkheid bedoeld waarmee burgers een bepaald thema naar voor brengen en de verkozenen daarbij verplicht een duidelijke houding aan te nemen. Op die manier hebben (groepen van) burgers de mogelijkheid zich met een bepaald probleem tot het parlement te wenden.

Mevrouw Merckx-Van Goey wenst die uitgangspunten te toetsen aan de wijzigingen die bij bijzonder en gewoon decreet van 6 juli 2001 werden ingevoerd en de wijzigingen die nu worden voorgesteld. Zij vraagt zich af of men zich nu niet opnieuw in de situatie van voor 1998 bevindt. Uit de samenlezing van de twee voorstellen van decreet en het voorstel van reglementswijziging blijkt volgens haar dat een verzoeker geen recht meer heeft op een gemotiveerd antwoord. Voor het beantwoorden van verzoekschriften zou nu worden verwezen naar de interne regeling in het parlement. In het voorstel van reglementswijziging staat dat het recht op een gemotiveerd antwoord wordt geschrapt. Dat is volgens de spreker een uitholling van het petitierecht.

Opvallend is wel dat er bij collectieve verzoekschriften van meer 15.000 personen, wel een recht om gehoord te worden en een recht op behandeling blijft bestaan. Men kan zich afvragen waarom een verzoek meer gefundeerd zou zijn als het gesteund wordt door meer dan 15.000 personen, en waarom dat niet het geval zou zijn als er minder dan 15.000 ondertekenaars zijn. Mogelijk houdt dit een schending van het gelijkheidsbeginsel in.

De spreker is er zich van bewust dat het onderscheid tussen individuele verzoekschriften en verzoekschriften met meer dan 15.000 handtekeningen al via de decreetsaanpassingen in 2001 werd gemaakt. Het onderscheid wordt nu echter nog versterkt: enkel verzoekschriften met meer dan 15.000 handtekeningen hebben nog recht op een behandeling ten gronde.

Ten slotte heeft de spreker bedenkingen bij het feit dat enkel nog natuurlijke personen een verzoekschrift kunnen indienen (in plaats van 'eenieder'). Daardoor is er geen procedure meer voorzien voor de gestelde overheden. De reden zou zijn dat er vanwege de gestelde overheden toch geen verzoekschriften werden ontvangen. Nochtans ontvangt het parlement regelmatig moties van gemeente- en provincieraden. Als boven die tekst niet 'motie' maar 'verzoekschrift' zou staan, zouden veel van die teksten voldoen aan de voorwaarden om als verzoekschrift te worden gekwalificeerd en te worden behandeld. De spreker betreurt dan ook dat de gestelde overheden geen verzoekschriften meer kunnen indienen. Zij roept de indieners op dit opnieuw te bekijken en de voorliggende tekst te

amenderen, zodat de gestelde overheden opnieuw verzoekschriften zouden kunnen indienen.

De spreker besluit dat het Vlaams Parlement momenteel beschikt over een vooruitstrevende regeling tot uitoefening van het petitierecht. In tegenstelling tot het referendum blijft bij het petitierecht de beslissingsmogelijkheid exclusief bij de politieke instelling berusten. Bij het petitierecht beschikt men dus over een instrument om de betrokkenheid van de burger bij de politiek te bevorderen, zonder te raken aan het beslissingsmonopolie van de politiek. In die zin betreurt mevrouw Merckx-Van Goey dat men met de voorliggende voorstellen gas wil terug nemen en minder mogelijkheden en garanties aan de burger wil bieden.

De heer *Norbert De Batselier* verklaart dat de voorliggende voorstellen tot wijziging van de verzoekschriftenprocedure voortvloeien uit een evaluatie die door alle fracties werd onderschreven. De evaluatie steunt op de ervaringen van de verschillende commissies met de verzoekschriftenprocedure. Een aantal burgers zijn als het ware professionele indieners van verzoekschriften geworden. Bij de commissievoorzitters en de commissieleden riep dit de vraag op hoe men hiermee diende om te gaan.

In de commissies is dan het gebruik gegroeid om verzoekschriften rechtstreeks naar de minister door te verwijzen. Het antwoord van de minister komt dan naar de commissie, die zich er automatisch bij aansluit. Het commissieverslag komt vervolgens in de plenaire vergadering, waar meestal geen van de verslaggevers aanwezig is. Ten slotte stelt de voorzitter van het parlement dat hij de beslissing van de commissie zal meedelen aan de verzoeker. Op die manier is men eigenlijk fictief bezig: de verzoekschriftenprocedure oogt misschien mooi in de ogen van politicologen, maar inzake werkelijke invloed stelt ze weinig voor.

De spreker stelt nog dat het geenszins de bedoeling mag zijn ernstige verzoekschriften links te laten liggen. De betrokken commissie zal nog altijd kunnen oordelen of de inhoud van het verzoekschrift belangrijk is en of zij er een diepgaande behandeling aan zal wijden. De voorliggende voorstellen zijn dus bedoeld om misbruiken van de verzoekschriftenprocedure tegen te gaan. Sommige burgers dienen immers aan de lopende

band verzoekschriften in. Wat niet de bedoeling kan zijn, is dat verzoekers het parlement in een bepaalde richting willen duwen of het tot uitspraken dwingen. Men mag in het kader van de verzoekschriftenprocedure bij de verzoekers geen verwachtingen creëren die achteraf gefnuikt worden.

De heer De Batselier stelt nog dat de bewering dat er geen recht op een antwoord meer is voor de verzoeker, niet correct is. Aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden wordt niets gewijzigd. Het is dan aan de betrokken commissie om te beslissen of de inhoud van een verzoekschrift waardevol genoeg wordt geacht om er een gedegen behandeling aan te wijden. Dit betekent dat het gros van de verzoekschriften wel nog een ernstige behandeling zal kunnen krijgen. De misbruiken moeten echter worden aangepakt.

Volgens de heer *Ludwig Caluwé* heeft er zich onder invloed van het succes van de ombudsprocedure een wijziging voorgedaan in het concept van de verzoekschriften. Een van de redenen om een consequente verzoekschriftenprocedure op te starten was dat de burger van de overheid niet altijd kreeg waar hij recht op had. Dergelijke zaken worden nu echter in belangrijke mate opgevangen door de ombudsfunctie.

De heer *Joris Van Hauthem* kan het betoog van de heer De Batselier en de inhoud van de voorstellen van decreet bijtreden. Hij onderstreept dat het recht om gehoord te worden bij collectieve verzoekschriften van meer dan 15.000 handtekeningen behouden blijft. Hij vraagt zich wel af waarom de gemeentebesturen de mogelijkheid wordt ontzegd om verzoekschriften in te dienen. Gemeenteraden dienen nu vaak moties in waarin ze een standpunt innemen dat aan het parlement wordt ter kennis gegeven. Het gaat dan echter meestal om een standpunt zonder concrete vraag.

De heer *Norbert De Batselier* merkt op dat een gemeente niet kan spreken namens al haar inwoners. Als een gemeentebestuur spreekt als gemeentebestuur, heeft het andere kanalen om bepaalde bekommernissen aan te brengen. De moties die in het parlement toekomen zijn overigens meestal zowel tot het parlement als tot de regering gericht. Zeer dikwijls gaan de moties over aangelegenheden zoals gewestwegen, dit wil zeggen over aangelegenheden waarvoor de regering bevoegd is. Het is goed dat dergelijke moties ook aan het

parlement worden ter kennis gegeven en dat zij vervolgens ter inzage worden gelegd voor de volksvertegenwoordigers. Parlementsleden kunnen desgevallend initiatieven ontwikkelen op basis van die moties, zonder dat daar veel bureaucratie mee gepaard gaat.

Een verzoekschrift onderscheidt zich van die gemeentelijke moties. Het gaat om een instrument waarbij een burger te kennen geeft een bijdrage te willen leveren tot de regelgeving. Gemeenten, intercommunales en ook provincies kunnen voor hun wensen en bekommernissen andere kanalen bewandelen dan de verzoekschriftenprocedure.

De heer *Joris Van Hauthem* erkent dat er een verschil is tussen een motie van een gemeenteraad en een verzoekschrift. Feit blijft echter dat gemeenten nu uitdrukkelijk worden uitgesloten om een verzoekschrift in te dienen. Men heeft tot nu toe nog geen verzoekschriften van gemeentebesturen gehad, zodat men ook niet kan evalueren of er misbruik of een oneigenlijk gebruik van wordt gemaakt.

De heer *Ludwig Caluwé* vraagt zich af of de initiatiefnemers van het decreet van 14 juli 1998 houdende regeling van de bij het Vlaams Parlement ingediende verzoekschriften de bedoeling hadden om ook rechtspersonen tot de verzoekschriftenprocedure toe te laten.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* bevestigt dat dit het geval was. Zij merkt op dat men in een decreet geen beperkender voorwaarden kan opleggen dan die in de Grondwet staan. In het decreet van 14 juli 1998 waren er wel beperkingen opgenomen, bijvoorbeeld inzake woonplaatsvereiste. Die beperkingen werden bij de decreetswijzigingen van 6 juli 2001 geschrapt. Het begrip 'eenieder' dient volgens de spreker zo te worden begrepen dat het ook op rechtspersonen slaat. Het kan niet de bedoeling zijn het open petitierecht te beperken.

De heer *Norbert De Batselier* merkt op dat men zich met de voorgestelde regeling wil conformeren aan de parlementaire praktijk, die erin bestaat dat moties van gemeenteraden, waarvan men inhoudelijk kan stellen dat het eigenlijk verzoekschriften zijn, niet als verzoekschrift worden beschouwd. Moties worden wel ter inzage gelegd voor de volksvertegenwoordigers, die er inspiratie

uit kunnen putten voor eventuele parlementaire initiatieven.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* betreurt niettemin dat er geen aangepaste regeling meer is voor de gestelde overheden die nog wel moties maar geen verzoekschriften meer zullen kunnen indienen.

De heer *Norbert De Batselier* stelt dat er tot op heden geen verzoekschriften van gemeentebesturen werden ontvangen. Er werden wel moties ontvangen die inhoudelijk de vorm aannemen van een verzoekschrift, maar het was een parlementair gebruik die niet als verzoekschrift te behandelen. Als er brieven ontvangen werden van particulieren waar niet in stond dat het om een verzoekschrift ging, maar die inhoudelijk alle kenmerken van een verzoekschrift vertoonden, werden die wél als verzoekschrift behandeld. Daaruit blijkt dat er altijd al een verschillende behandeling was ten aanzien van initiatieven van gemeentebesturen.

III. Stemmingen

De artikelen 1 tot 3 en het geheel van het voorstel van bijzonder decreet houdende wijziging van het bijzonder decreet van 6 juli 2001 houdende regeling van het recht om verzoekschriften bij het Vlaams Parlement in te dienen, worden aangenomen met 10 stemmen bij 1 onthouding.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* verwijst ter motivatie van haar onthouding naar haar hierboven aangehaalde argumenten.

De verslaggever,

De voorzitter,

Joke
SCHAUVLIEGE

Norbert
DE BATSELIER
